

GEBELERİN GEBELİK SÜRECİNDE BEDEN İMAJINI ALGILAMA DURUMLARININ BELİRLENMESİ*

DETERMINING STATUS OF PERCEPTION OF THE PREGNANT WOMEN REGARDING BODY IMAGE DURING PREGNANCY

Elif Yağmur GÜR**, Türkan PASINLIOĞLU***

ÖZ

Amaç: Bu araştırma gebelik deneyimi yaşayan kadınların beden imajlarını algılama durumlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı tasarımda yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma, 26 Mart-24 Haziran 2011 tarihleri arasında Erzurum il merkezinde bulunan Nenehatun Kadın Doğum Hastanesi polikliniklerine antenatal kontrolleri için gelen 316 gebe ile yürütülmüştür. Veriler, "Kişisel Bilgi Formu" ve "Çok Yönlü Beden-Benlik İlişkileri Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde; yüzdelik dağılımlar, ortalama, Cronbach Alfa, bağımsız gruplarda t-testi, Tek Yönlü Varyans analizi (ANOVA), Kruskall Wallis ve Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Bulgular: Gebelerin Çok Yönlü Beden-Benlik İlişkileri Ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalaması 3.48 ± 0.42 olarak bulunmuştur. Gebelerin sosyo-demografik özelliklerine göre Çok Yönlü Beden-Benlik İlişkileri Ölçeği toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Daha önce gebelik deneyimi olan gebelerin ölçek toplam puanının daha düşük olduğu, ilk gebelik yaşı arttıkça ölçek toplam puanının arttığı bulunmuştur. Ölçek toplam puanının II. trimesterde en yüksek, III. trimesterde en düşük olduğu ve trimesterlere göre ölçek toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Gebelerin gebelik öncesi/gebelikteki Beden kitle indeksine göre Çok Yönlü Beden-Benlik İlişkileri Ölçeği Çok Yönlü Beden-Benlik İlişkileri Ölçeği toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$).

Sonuç: Sonuç olarak; kadınların gebelikte beden imajını olumlu algıladıkları, büyük bir çoğunluğunun beden imajını algılamada başkasından etkilenmedikleri, etkilenenlerin ise en çok eşinden etkilendiği ve etkinin yönünün olumlu olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gebelik; beden imajı; trimester

ABSTRACT

Objective: The purpose of this descriptive study was to determine status of perception of pregnant women regarding their body images.

Methods: This study was conducted with 316 pregnant women applying to polyclinics of Nenehatun Maternity Hospital located in city centre of Erzurum between 26 March- 24 June 2011 for their antenatal controls. Data were collected using "Personal Information Form" and "Multi-Dimensional Body-Self Relations Questionnaire" (MBSRQ). Percentage distributions, mean, Cronbach Alpha, independent samples t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), Kruskall Wallis, and Mann Whitney U test were used to assess data.

Results: The total score average of the pregnant women received from Multi-Dimensional Body-Self Relations Questionnaire was found to be 3.48 ± 0.42 . It was determined that the difference between total mean scores of Multi-Dimensional Body-Self Relations Questionnaire of the pregnant women in terms of their socio-demographic features was statistically significant ($p < 0.05$). It was found out that total score of the pregnant having experience of pregnancy previously was lower; as the first gestational age increased, total score increased. Total score was the highest at Trimester II, and was the lowest at Trimester III; the difference between total scores by trimesters was statistically significant ($p < 0.05$). There was no statistically significant difference between total mean scores of Multi-Dimensional Body-Self Relations Questionnaire in terms of pre-pregnancy / pregnancy body mass index ($p > 0.05$).

Conclusion: In conclusion, it was determined that the pregnant perceived positively body image during the pregnancy, majority of them were not affected by others in perceiving the body image, those who were affected by others were influenced by their husbands at most and this effect was positive.

Key words: Pregnancy; body image; trimester

Atıf için (How to cite): **Gür EY, Pasinlioğlu T.** Gebelerin Gebelik Sürecinde Beden İmajını Algılama Durumlarının Belirlenmesi. Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi 2020;3(2):71-81.

**Dr. Öğr. Üyesi Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Erzurum /Türkiye.

0000-0002-4949-3614

***Prof. Dr. Sanko Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Gaziantep/Türkiye.

0000-0001-5639-2332

Yazışma Adresi:

Elif Yağmur GÜR

e-posta:

yağmur_8707@hotmail.com

Gönderim Tarihi: 27 Mart 2020

Kabul Tarihi : 07 Mayıs 2020

*Bu çalışma Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum, Kadın Hastalıkları ve Hemşireliği Anabilim Dalı (2012) yüksek lisans tezidir. Maltepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Ulusal Kadın Hastalıkları ve Doğum Kongresi (20-22 Eylül 2012, İstanbul)'nde poster bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Beden imajı bedenın öznel ve bireysel algısı olup kişiliğın temel bileşenlerinden biri olarak tanımlanır (Örsel et al. 2004). Başka bir deyişle beden imajı, kendi bedenimizin zihnimize canlandırdığımız resmidir (Salter 2000; Öz 2010). Beden imajı yaşam süreci içinde mental sağlık ve benlik değerinin önemli bir faktörü olarak yapılır ve etkisi çok geniştir. (Örsel et al. 2004).

Beden imajı büyüme ve gelişme süreci içinde oluşan dinamik bir süreçtir. Bebeklikten başlayarak çeşitli fizyolojik değişimlere paralel olarak sosyo-kültürel olaylardan etkilenerek şekillenir ve benlik ile bütünleşerek benliğin önemli bir parçası haline gelir (Taşkın ve Kukul 2011).

Bireyin yaşı ne olursa olsun beden imajı normal büyüme ve gelişme dönemleri dışında hastalık, yaralanma, ameliyat, gebelik ve doğum gibi birçok nedenle değişebilir (Öz 2010). Mastektomi, obezite, kemoterapik yan etkiler (saç dökülmesi vb.), stoma varlığı gebeliğin ve doğumun nedne olduğu stıralar, gebelik maskesi, kilo atışı vb. durumlar beden imajı sorunları olarak karşımıza çıkmaktadır. Böyle bir durumda bireyin dikkati etkilenen beden bölgesine çekilir ve bedenın o an ki görünümü algılaması ile zihninde vücudu ile oluşturduğu tablo arasında uyumsuzluk ortaya çıkar (Taşkın ve Kukul 2011). Beden imajı sorunları, bireyin ruhsal iyilik durumunu ve yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyebilir (Cash 2002; Striegel-Moore and Franko 2002). Bedendeki değişikliklere verilen tepkiler bireyden bireye farklı olmaktadır (Öz 2010).

Beden imajı, kadınlarda erkeklere oranla daha ön plandadır. Beden imajı kadınlarda adölesan, gebelik, postpartum ve menopoz gibi yaşamın değişik dönemlerinde fizyolojik olarak değişmektedir. Gebelikteki değişimler dramatiktir (Potur 2003).

Gebeliğin başlarında kadın, gebe olmayla ilgili ambivalan duygular yaşar. Primer odak noktası benliktir ve kadının ilgisi kendi üzerindedir. İlk trimesterde, gebenin bedeninde değişimler başlar ve bu değişimler yavaş yavaş geliştiği için ilk bakışta beden imajını etkileyecek bir faktör yok gibi görünür. Süreç ilerledikçe bu değişimler gebeyi ya olumu ya da olumsuz yönde etkileyecektir. İkinci trimesterde gebenin bedeninde hızlı ve yoğun değişimler meydana gelir. Bu değişiklikler kadının kendisini farklı algılamasına, beceriksiz, hantal, sakar, çirkin, cazibesiz hissetmesine neden olabilir. Bu

değişimler sonucu kadının kendine güven duygusu ve benlik saygısı azalabilir ve beden imajı olumsuz yönde etkilenebilir (Potur 2003; Taşkın ve Kukul 2011). Üçüncü trimesterde bu değişimler en üst seviyeye ulaşır (Walsh 2001). Godfrey'in yapmış olduğu çalışmada gebelerin %37.8'inin gebelikte almış olduğu kilolardan hoşnut olmadığı ve %30.8'inin doğumdan sonra gebelikten önceki beden imajlarına dönememekten endişe ettikleri bulunmuştur (Godfrey 2009). Dipietro ve ark. yapmış olduğu çalışmada, gebelerin % 37.7'sinin gebelikte kilo almayla ilgili negatif beden imajına sahip olduğu belirlenmiştir (Dipietro et al. 2003). Chang ve ark. yapmış olduğu çalışmada gebelerin %61'inin gebelikte kendilerini çekici bulmadıkları belirlenmiştir (Chang et al. 2006). Loth ve ark. yapmış olduğu çalışmada da gebelerin %32.6'sının bedenlerinden hoşnut olmadığı tespit edilmiştir (Loth et al. 2011).

Gebelik normal fizyolojik bir süreç olmasına karşın bu dönemde beden imajını algılamada gerek fiziksel gerekse psikolojik sorunlar yaşandığı bilinmektedir (Taşkın ve Kukul 2011). Beden imajında değişiklik olan bireyin yeni durumuna uyum sağlaması, o bireyin baş etme becerilerini kullanma durumları ile ailesinin ve sağlık ekibinin sağladığı desteklere bağlıdır.

Ebe ve hemşireler diğer sağlık elemanlarından farklı olarak bireylerle yakın ve sürekli ilişki kuran, bireyleri etkilemede önemli konuma sahip olan sağlık çalışanlarıdır. Bu nedenle ebe ve hemşirelerin, nitelikli bir bakımda, gebenin ani veya yavaş gelişen beden değişikliklerine uyum sürecinin her aşamasında beden imajının nasıl etkilendiğini, değişen beden imajına karşın bireyin yanıtını, değişime karşı başkalarının tutum ve etkilerini, değişimle başa çıkmasında gebeye nasıl yardım edileceğini bilmesi/belirlenmesi, gebeye bu konuda eğitim ve danışmanlık yapması gerekmektedir.

Bu araştırma gebelik deneyimi yaşayan kadınların beden imajlarını algılama durumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü: Araştırma, tanımlayıcı ve ilişki arayıcı niteliktedir.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman: Erzurum il merkezinde bulunan Nenehatun Kadın Doğum Hastanesi polikliniklerine 26 Mart- 24 Haziran 2011 tarihleri arasında antenatal

kontrolleri için başvuran gebeler üzerinde yapılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi: Araştırmada, evrenin bilinmiyor olduğu durumlarda kullanılan örneklem formülü ile örneklem büyüklüğü hesaplanmıştır (Karataş 2004). Bu formül aşağıdaki gibidir:

$$n = \frac{t^2 \cdot p \cdot q}{d^2}$$

n= Örneklem alınacak birey sayısı

p= İncelenen olayın görülüş sıklığı (olasılığı)

q= İncelenen olayın görülme sıklığı (1-p)

t= Belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde t tablosunda bulunan teorik değer

d= Olayın görülüş sıklığına göre yapılmak istenen \pm sapma.

Yukarıdaki formüle göre hesaplandığında;

$$n = \frac{(1.96)^2 \cdot (0.186) \cdot (0.814)}{(0.05)^2}$$

$$n = 232.65344$$

Evreni temsil edebilmesi için en az 233 gebenin örneklem alınması gerektiği hesaplanmış, araştırma 316 gebe ile tamamlanmıştır. Katılımcıların örneklem dahil edilmesinde; gebelikte herhangi bir risk taşımama, 18-35 yaş aralığında olma, en az ilkokul mezunu olma, boyunu ve gebelik öncesi kilosunu bilme, psikolojik sorunları olmama, sözel iletişim kurulabilme ve gönüllülük kriteri aranmıştır. Bu kriterleri taşıyan gebelerden veri toplama araçlarını tam olarak cevaplandırılan 316 gebe çalışmanın örneklemini oluşturmuştur.

Verilerin Toplanması: Veriler; çalışmanın yapıldığı kurumdan yazılı izin alındıktan sonra katılımcılardan da sözel izin alınarak yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür bilgileri (Potur2003; Taşkın ve Kukulu 2011) doğrultusunda hazırlanan gebelerin demografik özellikleri, obstetrik öyküleri ve beden imajını algılama durumlarını belirleyebilecek özellikteki toplam 26 sorudan oluşmaktadır.

Çok Yönlü Beden-Benlik İlişkileri Ölçeği: Çok Yönlü Beden-Benlik İlişkileri Ölçeği (ÇYBBİÖ), 1984 yılında Winstead ve Cash tarafından geliştirilmiştir (Winstead and Cash 1984). Orijinal hali 69 maddeden oluşan bu ölçek 5'li likert tipidir. Beden imajının yapısını ve kişinin kendi tutumsal yönlerini belirlemek için geliştirilmiş bir kendini değerlendirme ölçeğidir.

1992 yılında Doğan ve Doğan tarafından Türkçe geçerlik-güvenirlilik çalışması yapılarak Türk toplumuna uyarlanmıştır (Newell 2002). Ölçeğin Türkçe hali 57 maddeden oluşmaktadır ve orijinal hali gibi 5'li likert tipidir. Ölçek "Görünüşü Değerlendirme", "Görünüş Yönelimi", "Fiziksel Yeterliliği Değerlendirme", "Fiziksel Yeterlik Yönelimi", "Sağlık Değerlendirmesi", "Sağlık Yönelimi" ve "Beden Alanlarından Doyum" olmak üzere 7 alt boyuttan oluşmaktadır.

Ölçekteki her bir ifade 1'den 5'e kadar puanlanmaktadır. "Kesinlikle katılmıyorum" yanıtı 1 puan, "Çoğunlukla katılmıyorum" yanıtı 2 puan, "Kararsızım" yanıtı 3 puan, "Çoğunlukla katılıyorum" yanıtı 4 puan, "Kesinlikle katılıyorum" yanıtı 5 puan almaktadır.

Ölçekte ters anlatımı olan maddeler bulunmaktadır (12, 13, 14, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 33, 35, 37, 39, 40, 41). Bu maddelerde seçenekler 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde ters puanlanmaktadır.

Ölçekten toplam en az 57, en çok 285 puan alınabilir. Ölçek toplam puan ortalaması, ölçekte yer alan tüm maddelerden alınan puanların toplamının, tüm madde sayısına bölünmesiyle bulunur. Yükselen puanlar sağlıklı bir beden ve yüksek beden imajını gösterir. Bu çalışmada sadece ölçek toplam puan ortalaması kullanılmıştır ve ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0.94 olduğu saptanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi: Elde edilen veriler, SPSS istatistik paket programında değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; yüzdeler dağılımlar, ortalama, Cronbach Alfa, bağımsız gruplarda t-testi, Tek Yönlü Varyans analizi (ANOVA), Kruskal Wallis testi ve Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü: Araştırmaya başlamadan önce Erzurum Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik Kurul Başkanlığı'ndan onay (2017.1.1/9) alınmıştır. Araştırma verilerini toplamaya başlamadan önce; katılımcılara araştırma hakkında bilgi verilerek araştırmaya ilişkin soruları yanıtlanmıştır. Katılımcıların sözel onayları alınarak "Bilgilendirilmiş Onam İlkesi", istedikleri zaman araştırmadan çekilebilecekleri belirtilerek "Özerklik İlkesi", bireysel bilgilerin araştırmacı ile paylaşıldıktan sonra korunacağı söylenerek "Gizlilik ve Gizliliğin Korunması ilkesi", elde edilen bilgilerin ve cevaplayanın kimliğinin gizli tutulacağı belirtilerek "Kimliksizlik ve Güvenlik ilkesi" yerine getirilmiştir. Araştırmada Helsinki

Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun davranılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları: Çalışma evreninin tek merkez belirlenmesi, araştırmada evrenin bilinmiyor olduğu örneklem yönteminin kullanılması, araştırma kapsamında riskli gebelere yer verilmemesi araştırmanın sınırlılıklarıdır.

BULGULAR

Araştırma kapsamındaki gebelerin %43.4'ü 24-29 yaş aralığında, % 40.5'i ilkököl mezunu, yarısından fazlası ev hanımı ve ekonomik durumları orta düzeydedir. Gebelerin %73.4'ü çekirdek aile yapısına sahip,

%67.7'sinin evlilik süresi 1-5 yıl aralığındadır. Gebelerin eşlerinin %44.9'u 25-30 yaş aralığında, %34.2'si lise mezunu ve %41.5'i serbest meslek sahibidir. Gebelerin ÇYBBIÖ' den aldıkları toplam puan ortalaması 3.48 ± 0.42 olarak bulunmuştur. Gebelerin tanıtıcı özelliklerine göre ÇYBBIÖ toplam puan ortalamaları incelendiğinde; gebelerin yaş gruplarına, eğitim düzeylerine, mesleki durumlarına, yerleşim yerine, ekonomik durumuna, aile yapısına, evlilik süresine, eşinin eğitimi ve eşinin mesleğine göre ÇYBBIÖ toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$) (Tablo 1).

Tablo 1. Gebelerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre ÇYBBIÖ Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Tanıtıcı Özellikler (n=316)	Sayı	%	ÇYBBIÖ $\bar{X} \pm SS$	Test ve p Değeri
Yaş				
18-23	89	28.1	3.45 ± 0.42	F=3.05
24-29	137	43.4	3.54 ± 0.41	p<0.05
30-35	90	28.5	3.40 ± 0.42	
Eğitim				
İlkokul mezunu	128	40.5	3.29 ± 0.39	F=24.21
Ortaokul mezunu	50	15.8	3.47 ± 0.34	p<0.05
Lise mezunu	58	18.4	3.53 ± 0.39	
Üniversite mezunu	80	25.3	3.74 ± 0.38	
Meslek				
Ev hanımı	242	76.6	3.41 ± 0.40	KW =25.67
Memur	58	18.4	3.71 ± 0.41	p<0.05
İşçi	16	5.1	3.63 ± 0.43	
Yerleşim Yeri				
İl	258	81.6	3.52 ± 0.40	KW=27.25
İlçe	35	11.1	3.44 ± 0.38	p<0.05
Köy	23	7.3	3.01 ± 0.39	
Sosyal Güvence				
Var	292	92.4	3.48 ± 0.42	MW-U=0.16
Yok	24	7.6	3.47 ± 0.42	p>0.05
Ekonomik Durum				
Kötü	18	5.7	3.09 ± 0.29	KW=33.76
Orta	177	56.0	3.42 ± 0.41	p<0.05
İyi	121	38.3	3.62 ± 0.40	
Aile Yapısı				
Çekirdek aile	232	73.4	3.54 ± 0.40	t=4.34
Geniş aile	84	26.6	3.31 ± 0.42	p<0.05
Evlilik Süresi				
1-5 yıl	214	67.7	3.51 ± 0.42	F=6.89
6-10 yıl	70	22.2	3.48 ± 0.40	p<0.05
11 yıl ve üstü	32	10.1	3.22 ± 0.36	
Eşin Yaşı				
19-24 yaş	32	10.2	3.43 ± 0.43	F=2.45
25-30 yaş	142	44.9	3.52 ± 0.43	p>0.05
31-36 yaş	103	32.6	3.50 ± 0.40	
37 yaş ve üstü	39	12.3	3.32 ± 0.42	
Eşin Eğitimi				
İlkokul mezunu	56	17.7	3.25 ± 0.39	F=17.51
Ortaokul mezunu	45	14.2	3.38 ± 0.41	p<0.05
Lise mezunu	108	34.2	3.44 ± 0.38	
Üniversite mezunu	107	33.9	3.68 ± 0.39	
Eşin Mesleği				
Serbest meslek	131	41.5	3.39 ± 0.40	F=12.71
Memur	104	32.9	3.64 ± 0.43	p<0.05
İşçi	81	25.6	3.42 ± 0.38	

Gebelerin obstetrik özelliklerine göre ÇYBBİÖ toplam puan ortalamaları incelendiğinde; gebelerin daha önce gebelik deneyimi yaşayıp yaşamadığına, ilk gebelik yaşına, toplam gebelik, canlı doğum, yaşayan

çocuk sayısına ve trimesterlere göre ölçek toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 2).

Tablo 2. Gebelerin Obstetrik Özelliklerine Göre ÇYBBİÖ Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Obstetrik Özellikler (n=316)	Sayı	%	ÇYBBİÖ $\bar{X}\pm SS$	Test ve p Değeri
Gebelik Deneyimi				
Olan	161	50.9	3.39±0.44	t=3.69
Olmayan	155	49.1	3.56±0.37	p<0.05
İlk Gebelik Yaşı				
16-19 yaş	46	14.6	3.34±0.37	
20-23 yaş	116	36.7	3.43±0.42	F=4.36
24-27 yaş	100	31.6	3.57±0.42	p<0.05
28 yaş ve üstü	54	17.1	3.53±0.40	
Gebelik Sayısı				
1	155	49.1	3.56±0.37	
2	84	26.6	3.48±0.42	F=7.51
3	46	14.5	3.30±0.48	p<0.05
4	31	9.8	3.28±0.41	
Abortus Sayısı				
Yok	280	88.6	3.49±0.41	KW=0.60
1	30	9.5	3.38±0.45	p>0.05
2	6	1.9	3.52±0.68	
Küretaj Sayısı				
Yok	297	94.0	3.48±0.41	KW=1.48
1	16	5.1	3.42±0.55	p>0.05
2	3	0.9	3.32±0.17	
Canlı Doğum Sayısı				
Yok	180	57.0	3.56±3.39	
1	90	28.5	3.43±0.44	KW=20.96
2	32	10.1	3.23±0.40	p<0.05
3	14	4.4	3.26±0.39	
Yaşayan Çocuk Sayısı				
Yok	182	57.6	3.43±0.44	KW=9.07
1	89	28.2	3.20±0.38	p<0.05
2	32	10.1	3.27±0.40	
3	13	4.1		
Ölen Çocuk Sayısı				
Yok	303	95.9	3.48±0.42	MW-U=0.11
1	13	4.1	3.45±0.41	p>0.05
Trimester				
I. Trimester	100	31.6	3.49±0.41	F=4.85
II. Trimester	103	32.6	3.56±0.43	p<0.05
III. Trimester	113	35.8	3.39±0.40	

Gebelerin beden imajı ve BKİ ile ilgili özelliklerine göre ÇYBBİÖ toplam puan ortalamaları incelendiğinde; gebelerin beden imajını algılama durumlarına, beden imajını algılamada başkasından etkilenme durumlarına göre ölçek toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($p<0.05$) belirlenmiştir. Gebelerin gebelik öncesi BKİ ortalaması 22.37 ± 3.42 ; gebelikteki BKİ' si 24.85 ± 3.85 olarak bulunmuştur. Gebelik öncesi/gebelikteki BKİ' ye göre ölçek toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$) (Tablo 3).

TARTIŞMA

Gebelikte beden imajı önemli olup pek çok çalışmanın araştırma konusunu oluşturmaktadır. Gebelikte beden imajı üzerine Türkiye'de yapılmış çok az sayıda çalışma (Potur 2003) olmasına rağmen değişik ülkelerde bu konu üzerinde yapılmış pek çok çalışma bulunmaktadır (Goodwin et al. 2000; Boscaglia et al. 2003; Huang et al. 2004; Skouteris et al. 2005; Chang et al. 2006; Duncombe et al. 2008). Gebelik deneyimi yaşayan kadınların gebelik boyunca, beden imajlarını algılama durumlarını belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada,

Tablo 3. Gebelerin Beden İmajı ve BKİ ile İlgili Özelliklerine Göre ÇYBBİÖ Toplam Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Özellikler (n=316)	Sayı	%	ÇYBBİÖ $\bar{X}\pm SS$	Test ve p Değeri
Beden İmajını Algılama Durumu				
Olumlu	161	50.9	3.55±0.40	F=5.13 p<0.05
Olumsuz	113	35.8	3.43±0.44	
Fikrim yok	42	13.3	3.35±0.41	
Beden İmajını Algılamada Başkasından Etkilenme Durumu				
Evet	92	29.1	3.57±0.45	t=2.35 p<0.05
Hayır	224	70.9	3.43±0.40	
Etkinin Yönü (n=92)				
Olumlu	64	69.6	3.63±0.42	MW-U=1.60 p>0.05
Olumsuz	28	30.4	3.46±0.49	
Beden İmajı Algısını Etkileyen Kişiler (n=92)				
Eş	36	39.1	3.62±0.50	KW=2.44 p>0.05
Aile	26	28.3	3.59±0.38	
Arkadaşlar	16	17.4	3.42±0.51	
Eş ve aile	14	15.2	3.60±0.30	
Gebelik Öncesi BKİ				
Düşük (<19.8)	21	6.6	3.57±0.43	KW=4.32 p>0.05
Normal (19.8 - 26.0)	184	58.2	3.46±0.41	
Yüksek (26.0 - 29.0)	71	22.5	3.42±0.49	
Şişman (>29.0)	40	12.7	3.36±0.35	
Gebelikte BKİ				
Düşük (<19.8)	71	22.5	3.53±0.35	KW=5.91 p>0.05
Normal (19.8 - 26.0)	203	64.2	3.53±0.42	
Yüksek (26.0 - 29.0)	30	9.5	3.41±0.37	
Şişman (>29.0)	12	3.8	3.34±0.49	

gebelerin ÇYBBİÖ' den aldıkları toplam puan ortalaması 3.48±0.42 olarak bulunmuştur. İlgili ölçekten alınabilecek en yüksek puanın 5.00 olduğu düşünülürse, gebelerin ölçek toplam puan ortalamasının orta düzeyde olduğu söylenebilir. Gebelerin tanıtıcı özelliklerine göre ÇYBBİÖ toplam puan ortalamaları karşılaştırıldığında; gebelerin yaş gruplarına göre ölçek toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (p<0.05). 24-29 yaş aralığında olan gebelerin ölçek toplam puan ortalamasının 3.54±0.41 olduğu ve bu yaş aralığından uzaklaştıkça da ölçek toplam puan ortalamasının azaldığı bulunmuştur. İdeal doğurganlık yaşı 20-35 yaşlar arası olduğundan (Taşkın ve Kukulcu 2011), bu yaştan ne kadar uzaklaşırsa fiziksel ve psikolojik olarak olumsuz etkilenme o kadar artacaktır. Bu sonuç literatürle paralellik gösterse de gebelerin yaş ile beden imajı arasında anlamlı bir ilişki saptamayan çalışmalar da bulunmaktadır (Demirci 2001; Potur 2003; Babacan Gümüş ve ark. 2011).

Gebelerin eğitim düzeylerine göre ÇYBBİÖ toplam puan ortalamaları karşılaştırıldığında; eğitim durumu ilkökul olan

gebelerin ölçek toplam puan ortalamasının 3.29±0.39, üniversite mezunu olanların 3.74±0.38 olduğu görülmektedir. Gebelerin eğitim düzeyi yükseldikçe ölçek toplam puanının arttığı bulunmuştur. Gebelerin eğitim düzeylerine göre ölçek toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (p<0.05). Literatürde beden imajının sosyokültürel değerler (eğitim, meslek vb.) bireyin beden imajı kavramına yansıtıldığı belirtilmiştir (Doğan ve Doğan 1992).

Gebelerin mesleki durumlarına göre ÇYBBİÖ toplam puan ortalaması karşılaştırıldığında; ev hanımı olan gebelerin ölçek toplam puan ortalaması 3.41±0.40, memurların 3.71±0.41 olduğu görülmektedir. Mesleki konum yükseldikçe ölçek toplam puanının arttığı bulunmuştur. Gebelerin mesleki durumlarına göre ölçek toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (p<0.05). İyi bir mesleki konumun beden imajını algılamayı olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Benzer şekilde Skouteris ve ark. (2005) yaptığı çalışmada araştırma bulgusunu desteklemektedir.

Gebelerin ekonomik durumuna göre ÇYBBİÖ toplam puan ortalamaları incelendiğinde; ekonomik durumu kötü olan gebelerin ölçek toplam puan ortalamasının 3.09 ± 0.29 , iyi olan gebelerin 3.62 ± 0.40 olduğu belirlenmiştir. Ekonomik durum yükseldikçe ölçek toplam puan ortalamasının arttığı bulunmuştur. Gebelerin ekonomik durumlarına göre ölçek toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Bu araştırma ile benzer sonuçlar elde eden çalışmalar bulunmaktadır (Skouteris et al. 2005; Duncombe et al. 2008; Babacan Gümüş ve ark. 2011).

Gebelerin aile yapısına göre ÇYBBİÖ toplam puan ortalamaları karşılaştırıldığında; çekirdek aile yapısında olanların ölçek toplam puanının daha yüksek olduğu görülmektedir. Gebelerin aile yapısına göre ölçek toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Ülkemizde kadının eğitim düzeyi yükselmekte, çalışma hayatındaki yeri iyileşmekte, ekonomik özgürlüğü oluşmakta ve evlilik yaşı yükselmektedir (TNSA 2018). Sözü edilen bu faktörlerin kadını geniş aile yapısından uzaklaştırdığı söylenebilir. Çekirdek ailede yaşayan kadınların ailedeki iş yükü azalacak ve kendine daha fazla vakit ayırabilecektir. Bu durumun kadının beden imajını olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Gebelerin evlilik süresine göre ÇYBBİÖ toplam puan ortalamaları karşılaştırıldığında; Evlilik süresi arttıkça ölçek toplam puanının azaldığı bulunmuştur. Gebelerin evlilik süresine göre ölçek toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Bu sonuç, “evlilik süresi arttıkça kadının gebelik sayısı artmakta, yaşı ilerlemekte, metabolizması yavaşlamakta, BKİ’ si yükselmekte ve bu değişimler beden imajını olumsuz etkilemektedir” şeklinde açıklanabilir.

Gebelerin eşinin eğitim düzeyi ve mesleğine göre ÇYBBİÖ toplam puan ortalamaları karşılaştırıldığında; eşin eğitim durumu ve mesleği birbiriyle yakından ilişkili olup, eşin eğitim durumu ve mesleki durumu yükseldikçe ölçek toplam puanının da arttığı, puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Genel olarak mesleki konum eğitimle paralellik göstermektedir. Eşlerin eğitim düzeyi arttıkça gebelere verdikleri sosyal desteğin de arttığı, eş desteğinin iyi olmasının gebelerin beden imajını

daha olumlu algılamalarını sağladığı düşünülebilir. Eşlerin gebeleri desteklemesi gebeliğe uyumu kolaylaştırmaktadır. Çünkü destekleyici sistemlerin varlığı gebenin kendisini iyi hissetme duygularını, kişisel denetimini ve pozitif duygulanımını kuvvetlendirerek gebeliğe bağlı değişiklikleri daha az stresli olarak algılamasına yardımcı olur (Okanlı ve ark 2003; Taşkın ve Kukulu 2011). Okanlı ve ark. (2003) tarafından yapılan çalışmanın bulguları, bu araştırmanın bulguları ile paralellik göstermektedir.

Gebelerin obstetrik özelliklerine göre ÇYBBİÖ toplam puan ortalamaları karşılaştırıldığında, daha önce gebelik deneyimi olan gebelerin ölçek toplam puanının daha düşük olduğu bulunmuş olup puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Gebelik toplumumuzda kadını kadın yapan değerler arasında olup kadının üretken olduğunun bir göstergesidir. Bunu ilk kez deneyimleyen kadınlar için gebelik, çok özel bir süreç olduğundan gebeliğin kendilerini güzelleştirdiğini düşünebilirler. Daha değerli olduklarını hissettikleri için gebelik boyunca meydana gelen değişimleri normal kabul ederek beden imajlarını daha olumlu algılamış olabilirler.

Gebelerin ilk gebelik yaşına göre ÇYBBİÖ toplam puan ortalamaları karşılaştırıldığında; ilk gebelik yaşı arttıkça ölçek toplam puanının arttığı ve puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). TNSA 2018 verilerinde doğurganlık hızı (25-29 yaş grubu) son on yıldır durağanlaşmıştır (TNSA 2018). Bu durum, kadınların doğurganlıklarını ileri yaşlara ertelediklerini göstermektedir. Bunun nedeni evlilik yaşının yükselmesi olabileceği gibi eğitim düzeyinin yükselmesi ve kariyer yapması da olabilir. Eğitimli kadın, bilinçli kadındır. Buna bağlı olarak beden imajını olumlu algılama artmış olabilir.

Gebelerin gebelik sayısı, canlı doğum sayısı ve yaşayan çocuk sayısına göre ÇYBBİÖ toplam puan ortalamaları karşılaştırıldığında; gebelerin gebelik sayısı, canlı doğum sayısı ve yaşayan çocuk sayısı arttıkça ölçek toplam puanının düştüğü ve puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Bu bulgu, çalışmadaki gebelik deneyimi olan kadınlarda ölçek toplam puanının daha düşük olduğu bulgusu ile de desteklenmektedir. Gebelik deneyimi arttıkça

buna paralel olarak gebelik sayısı, canlı doğum sayısı ve yaşayan çocuk sayısında da artış olmakta bu da beden imajı algısını negatif yönde etkilemektedir. Babacan Gümüş ve ark (2011) yaptığı çalışmada gebelik sayısı arttıkça beden imajı algısının azaldığı bulunmuştur ve bu çalışma ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca kadınların gebelik sayısı ve doğum sayısı arttıkça vücut eski haline dönmekte zorlanmakta bir öncekine göre şekilsel olarak bozulmaktadır. Bu durumun kadınların beden imajını olumsuz etkilediği söylenebilir.

Gebelerin trimesterlere göre ÇYBBİÖ toplam puan ortalamaları karşılaştırıldığında; puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). II. trimesterde ölçek toplam puanı en yüksek (3.56 ± 0.43), III. trimesterde en düşük (3.39 ± 0.40) bulunmuştur. İlk trimesterde dışardan bakıldığında kadının gebe olup olmadığının anlaşılması güçtür. Çünkü ilk trimesterde fazla kilo artışı olmaz. İkinci trimesterin başlarında kadın gebe gibi görünmeye başlar. Bu durum, gebenin beden imajını olumlu algılamada pozitif bir etken olabilir. Bu bulgu literatür ile de desteklenmektedir (Duncombe et al. 2008). II. trimesterde gebeliğe bağlı rahatsızlıklar azalır, kadının primer odak noktası fetüstdür. Bu dönemde aynı zamanda kadının bedeninde hızlı ve yoğun değişimler olur. Bu değişiklikler kadınlar tarafından olumlu karşılanır hatta fetüsün büyüdüğünün göstergesi olduğundan kadın ve eşinde bir gurur yaratır (Taşkın ve Kukulcu 2011). III. trimesterde ise kadın, sıklıkla daha önceki zamana göre bedeninde büyük bir sapma deneyimler. Bedende fark edilebilir derecede bir kilo artışı içeren önemli değişimler meydana gelir. Günlük yaşamında bazı zorluklar yaşar. Bu durum kadın için postpartum dönemde kilo verme ve mümkün olan en kısa sürede eski bedenine kavuşma veya olumlu beden imajı oluşturmada endişe duyduğu bir zaman dilimi ve beden imajındaki memnuniyette azalmaya neden olan üzücü bir durum olabilir (Godfrey 2009). Skouteris ve ark. (2005) yaptığı çalışmada gebelerin gebelik süresince beden imajındaki değişimlere uyum sağladığı ve beden imajı algılarının etkilenmediği bulunmuştur. Ancak II. trimesterde negatif sosyo-kültürel baskılar nedeniyle bedenlerini daha az çekici bulmuşlardır. Bu çalışmada ise başkalarının (yakınlarının) desteği pozitif yöndedir ve sözü edilen çalışmayla olan farklılığın bu noktadan kaynaklandığı

söylenebilir. Babacan Gümüş ve ark. (2011) yaptığı çalışmada gebelik süresince beden imajı algısı ile ilgili puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Bu farklılık, trimesterlerde homojen dağılım olmamasından kaynaklanabilir. Johnson ve ark yaptığı çalışmada, kadınların gebeliğin son trimesterinde beden imajlarını negatif algıladıkları bulunmuştur (Johnson et al. 2004). İlgili çalışma bulguları bu araştırmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Gebelerin beden imajı ve BKİ ile ilgili özelliklerine göre ÇYBBİÖ toplam puan ortalamaları karşılaştırıldığında; beden imajını olumlu algılayan gebelerin ölçek toplam puanının en yüksek ve beden imajını algılamada başkasından etkilenen gebelerin etkilenmeyenlere göre ölçek toplam puanının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Gebelerin beden imajını algılama durumu ve beden imajını algılamada başkasından etkilenme durumuna göre ölçek toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Bu sonuç, “kültürel olarak tanımlanan güzelliğin dışında gebeler, gebeliği kadın olmanın yeni bir rolü ve üremenin önemli bir vurgusu olarak algıladığı için gebelik boyunca beden imajlarındaki değişimi olumlu olarak kabul etmektedir” şeklinde açıklanabilir. Bu sonuçla paralellik gösteren çalışmalar (Duncombe et al. 2008; Loth et al. 2011) olduğu gibi beden imajını olumsuz algılayan çalışmalarda bulunmaktadır (Skouteris et al. 2005; Chang et al. 2006).

Gebelerin gebelik öncesi ve gebelikteki BKİ' ye göre ÇYBBİÖ toplam puan ortalaması karşılaştırıldığında; gebelerin gebelik öncesi ve gebelikteki vücut ağırlığı ile gebelik öncesi/gebelikteki BKİ' ye göre ölçek toplam puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p>0.05$). Bu sonuç, “gebelerin büyük bir kısmının gebelik öncesi ve gebelikte BKİ (19.8-26.0)'si normal olup, zayıf ya da şişman gibi çok uç noktalarda olmadıklarından etkilenmemişlerdir” şeklinde açıklanabilir.

Bununla birlikte bu çalışmanın bazı sınırlamalarının olduğunu belirtmek gerekir. İlk olarak çalışma evreninin yalnızca Erzurum NeneHatun Kadın Doğum Hastanesi olarak belirlenmesi, çalışmada evrenin bilinmiyor olduğu örneklem yönteminin kullanılması, araştırma kapsamında riskli gebelere yer verilmemesi araştırmanın sınırlılıklarıdır. Bu

nedenle araştırma sonuçları araştırma kapsamındaki gebelere genellenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda gebelerin çoğunun gebelikte beden imajını olumlu algıladıkları, büyük bir çoğunluğunun beden imajını algılamada başkasından etkilenmedikleri, etkilenenlerin ise en çok eşinden etkilendiği ve etkinin yönünün olumlu olduğu bulunmuştur. Gebelerin yaş, eğitim düzeyi, aile yapısı, evlilik süresi ve trimesteri; eşlerinin ise eğitim düzeyi, meslek ve ekonomik durumu beden imajı algısını etkileyen faktörlerdir. Ayrıca gebelerin gebelik öncesi ve gebelikteki vücut ağırlığı algılanan beden imajını etkilememektedir.

Bu araştırma sonuçları doğrultusunda gebelikte gelişecek fizyolojik ve psikolojik değişimler, beslenme ve kilo alımı konusunda gebeleri ve eşlerini kapsayan eğitimlerin verilmesi, eğitimlerin gerek kitle iletişim

araçlarıyla gerekse kitap, broşür gibi eğitim materyalleriyle desteklenmesi, doğuma hazırlık sınıflarının her ilde yaygınlaştırılması ve verilen eğitim programı içerisinde beden imajı kavramına daha geniş yer verilmesi önerilebilir.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmaya katılan gebelere ve çalışma için finansal destek sağlayan Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi (BAP – 2011 / 61)' ne teşekkür ederiz.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Makalenin yazarları arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

YAZARLARIN KATKI DÜZEYLERİ

EYG: Literatür tarama, veri toplama, makale yazma. TP: Kritik okuma

KAYNAKLAR

Babacan Gümüş A ve ark. Gebelikte Benlik Saygısı ve Beden İmajı İle İlişkili Özellikler. *Anatol J Clin Investig* 2011;5(1):7-14.

Boscaglia N et al. Changes in Body Image Satisfaction During Pregnancy: A Comparison of High Exercising and Low Exercising Women. *Australian and New Zealand Journal of Obstetrics And Gynaecology* 2003;43(1):41-5.

Cash T. Understanding Body Images, Body Image: A Handbook of Theory, Research and Clinical Practice. New York, Guilford Publications, USA, 2002. p.10-11.

Chang SR et al. I am A Woman and I'm Pregnant: Body Image of Women in Taiwan During The Third Trimester of Pregnancy, *Birth* 2006;33(2):147-53.

Demirci H, Karanisoğlu H. İlk Gebeliği Olan Kadınların Psikolojik Tepkilerinin İncelenmesi. I. Uluslararası VIII. Ulusal Hemşirelik Kongresi (Kongre Kitabı). Antalya, 2001; 29, 193-6.

Dipietro JA et al. Psychosocial Influences on Weight Gain Attitudes and Behaviors During Pregnancy. *Journal of The American Dietetic Association* 2003;103(10):1314-9.

Doğan O, Doğan S. Çok Yönlü Beden-Self İlişkileri Ölçeği El Kitabı. Sivas, Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Basımevi, 1992. p. 1-27.

Duncombe D et al. How Well Do Women Adapt to Changes in Their Body Size and Shape Across The Course of Pregnancy. *Journal of Health Psychology* 2008;13(4):503-15.

Godfrey K. The Primiparous Experience: An Examination of Body Satisfaction And Self-Esteem.

Smith College School for Social Work Northampton, Mass. 2009.

Goodwin A et al. Body Image and Psychological Well-being in Pregnancy. A Comparison Exercises and Non-exercises. *Australian and New Zealand Journal of Obstetrics and Gynaecology* 2000;40(4):442-7.

Huang HC et al. Body Image, Maternal-fetal Attachment and Choice of Infant Feeding Method: A Study in Taiwan. *Birth* 2004;31:183-8.

Johnson S et al. 'Does my Bump Look Big in This?' The Meaning of Bodily Changes for First-Time Mothers-to-be. *J Health Psychol* 2004;9:361-74.

Karataş N. Araştırmada Örnekleme. In: Erefe İ, ed. Hemşirelikte Araştırma İlke, Süreç ve Yöntemleri. İstanbul: Odak Ofset, 2004:125-38.

Loth KA et al. Body Satisfaction During Pregnancy. *Body Image* 2011:297-300.

Newell R. Living with Disfigurement. *Nursing Times* 2002;98(15):34-5.

Okanlı A ve ark. Gebe Kadınların Ailelerinden Algıladıkları Sosyal Destek İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2003;4:98-105.

Örsel S ve ark. Diyet Yapan ve Yapmayan Ergenlerin Kendilik Algısı, Beden İmajı ve Beden Kitle İndeksi Açısından Karşılaştırılması. *Türk Psikiyatri Dergisi* 2004;15(1):5-15.

Öz F. Sağlık Alanında Temel Kavramlar. Ankara, Mattek Matbaacılık Basım 2010. p. 68-92.

Potur DC. İlk Gebelikte Beden İmajının Algılama Durumunun Değerlendirilmesi. *Marmara Üniversitesi*

Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2003.

Salter M. Altered Body Image The Nurse's Role. New York: Baillire Tindall, 2000. p. 2-3, 92-3.

Skouteris H et al. A Prospective Study Of Factors That Lead to Body Image Dissatisfaction During Pregnancy. *Body Image* 2005;2(4):347-61

Striegel-Moore RH, Franko DL. Body Image Issues Among Girls and Women. In Cash Thomas F, ed. *Body Image: A Hand book of Theory, Research and ClinicalPractice.* New York, USA, Guilford Publications, 2002. p.183-90.

Taşkın L, Kukul K. Kadın Sağlığına Giriş. In Taşkın L (ed). *Doğum ve Kadın Hastalıkları*

Hemşireliği. Ankara, Sistem Ofset Matbaacılık, 2011. p.1-17.

Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Ankara, 2018.http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2018/rapor/TNSA2018_ana_Rapor.pdf Erişim Tarihi: 10.02.2020

Walsh LV. *Midwifery, Community-Based Care During The Childbearing Year, USA,* W. B. Saunders Company, 2001. p. 177.

Winstead BA, Cash TF. Reliability and Validity of The Body-Self Relations Questionnaire: A New Measure of Body Image. New Orleans, LA. Paperpresented at the meeting of the Southeastern Psychological Association, 1984.

EXTENDED ABSTRACT

The body image is a dynamic process that is formed within growth and development process. Regardless of the age of the individual, apart from the normal growth and development periods, the body image can change due to various reasons such as illness, injury, operation, pregnancy and delivery. The body image is more important for women compared to men. In the women it changes physiologically in various periods of life such as adolescence, pregnancy, postpartum and menopause. The changes during pregnancy are dramatic. Although pregnancy is a normal physiological process, it is a known fact that during this period both physical and psychological problems are experienced related to perceiving the body image. The adaptation of the individual, who undergoes changes in her body image, into her new situation depends on the status of using the coping skills, and the supports provided by her family and the health team. Therefore, in a qualified care, the midwives and the nurses should know/identify how the body image is affected in every stage of the adaptation period of the body changes that develop rapidly or gradually, the response of the individual to the changing body image, the attitudes and effects of other people against change, how they can help the pregnant to cope with the change, and they should give training and consultancy to the pregnant woman in these issues.

The study has descriptive and correlational design and was conducted on the pregnant women, who applied to the polyclinics of Nenehatun Maternity Hospital located in city centre of Erzurum between 26 March- 24 June 2011 for their antenatal controls. The sampling formula and the sample group size, which are used for the cases when the population is not known, were calculated in the study. The inclusion criteria for participants are having no risk in pregnancy, being in age range of 18 – 35 years, being at least primary school graduate, knowing pre-pregnancy height and weight, having no psychological problems, ability to establish verbal communication and voluntariness. 316 of pregnant women having these criteria answered the data collection tools completely, and formed the sample group of the study. During the data collection process, written permit was taken from the institution the study was conducted at and then verbal permission was taken from participants; the face-to-face interview method was used to collect data.

Examining the total mean score of MBSRQ in terms of the descriptive characteristics of the pregnant women; the difference between the total mean scores of MBSRQ according to age group, educational level, occupational status, residential area, economic status, family structure, term of marriage, husband's education and occupation is found to be statistically significant. Examining the total mean scores of MBSRQ in terms of the their obstetric characteristics; the difference between the total mean scores according to their previous pregnancy experiences, the first gestational age, total pregnancy, live birth, number of alive children and the trimester periods was statistically significant ($p<0.05$). Examining the total mean scores of MBSRQ in terms of the characteristics of body image and BMI of the pregnant women; the difference between the total mean scores according to status of their perception regarding body image and effect of other people for the perception of body image was statistically significant ($p<0.05$). It is found that pre-pregnancy BMI mean of the pregnant women is 22.37 ± 3.42 and their pregnancy BMI is 24.85 ± 3.85 . It is determined that the difference between the total mean scores according to the pre-pregnancy/pregnancy BMI values is statistically not significant ($p>0.05$)

The results obtained from the study revealed that age, the pregnant woman and her husband's education and occupation, economic status, family structure, term of marriage and trimester affect total mean scores of MBSRQ. Besides, pre-pregnancy and pregnancy body weight of the pregnant women and BMI did not affect the total mean scores of MBSRQ, most of the pregnant women (50.9%) perceive the body image positively during pregnancy, majority of them (70.9%) were not affected by others in their perception of the body image, those influenced were mostly affected by their husbands and this effect is positive. In the light of the results of this study recommendations are that trainings on the physiological and psychological changes to develop during pregnancy, nutrition and weight gain should be provided for the pregnant women and their husbands, these trainings should be supported by both mass media and educational materials such as books, and brochures, childbirth prep classes should be extended to all provinces and the concept of the body image is included more extensively in the training program.